

Грізба великого Кравецького страйку.

НЬЮ ЙОРК, 10. вересня. — Якщо властители кравецьких шап не погодяться до 48 годин з гуртниками, кою 25,000 робітників буде мусити покинути роботу. Гуртники закликають фабрикантам, що вони поклали контракт та нишком зробили угоду з робітничою юнією.

Вигляди на полагоду нині дуже слабкі.

СУД НАД ПОЛКОВНИКОМ.

ВАШИНГТОН, 9. вересня. — Департамент війни заявляє, що він не відкаже свого наказу судити полковника Мічела за його публічні виступи проти своєї команди.

Полковник Мічел заявляє, що він говорив те, що вважав своїм обов'язком, та каже, що його команда не буде мати відваги його судити. Він каже, що шла військова служба переслідує бюрократизм так, що на случай війни край бунтів безборонний.

ВІЙНА МЕЖИ КИТАЙСЬКИМИ БАНДАМИ ВИБУХАЄ НАНОВО.

НЬЮ ЙОРК, 9. вересня. — Мимо недавно закінченого зв'язання зброї між провідниками двох китайських банд, війна між ними вибухла нині знова. За нинішній день пало двох китайців.

Поліція сейчас арештувала провідників банд, котрі кажуть, що вбивств допустилися Китайці, яких вони випустили зі своїх бань.

СУПЕРЕЧКА ЗА ВОЗДУШНУ КАТАСТРОФУ.

ВАШИНГТОН, 9. вересня. — Кількох конгресменів та сенаторів складає вину за катастрофу кермового воздушного корабля Шенандо на містера Вільбера, котрий дозволив балюнові літати, хоча він не був зовсім певний проти сильної бурі.

У відповідь на сі закиди Вільбер заявляє публічно, що міністерство війни тут не винувате, бо ні будівничий корабля ні командант корабля ніколи не протестували проти такої балюни.

БІЙКА З ГАДИНОЮ НА КОРАБЛІ.

НЬЮ ЙОРК, 9. вересня. — Підчас виландування зброї балюни з одного скандинавського корабля один торговий робітник побачив нагого козою величезного жувця. Робітник скопив шувальо та кинувся до жувця. Удар хвилю, і жувця кинувся до нього кустами, але робітник відскочив в час на бік. На його крик напали другі робітники та допомогли йому вбити гаду.

Жувця мав 6 стій довжини та приїхав левом з Індії, та на корабель ладовано балюну.

ФИЛИПИНЦІ НЕ ХОЧУТЬ ПРОГИБІЩІ.

МАНІЛА, Филиппинські Острови, 9. вересня. — І генерал Вуд, губернатор Филиппинських островів, і провідники филиппинського союму заперечували проти проекту американського уряду розширити обов'язкову силу закону Волстеда на Филиппинські острови.

Уряд думає, що Филиппинці будуть уважати всякі прогібіщні заходи посяганням на їх права.

ЗА ДЕПОРТАЦІЮ БОЖЕВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ.

НЬЮ ЙОРК, 9. вересня. — Перед федеральним судом іде тут скарга депортована справа. Ходить тут о італійську іммігрантку Кармело Касміно, котра приїхала була сюди в червні 1921. року, а котру минулого квітня віддали до дому для божевільності. Коли жаром було прийшло до переконання, що жінка справді божевільна, імміграційний уряд казав її сейчас відставити до старого краю як небезпачну чужинку.

Скому приказано спротивуватися, що жувця, котрий є тут ородником, він доказав суду, що він віддав жінку до шпиталю для умови хороню своїм коштом та що він платив лікарів за оглядним. Супроти цього його жувця не може стати нікою тварина суспільності, але не повинна бути депортована.

Суд нині становить жувця та казав відставити іммігрантку назад до дому божевільності.

З ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 9. вересня. — Майнерська юнія підняла публічний протест проти кількох вуглевих підприємств за нарушення згоди в справі робітників, заявляти при удержуванні копацьких в часі страйку. Юнія каже, що підприємці відправляють юніальних робітників та наймають скелів. Юнія примушала підприємців відбачити з юнією конференцію та добачити припинити напад відправлення.

В італійській твердого вугля сайдо на риками велике ожикнення. Шлях рика підприємств пробує відловити вугля з рик та продавати його на топлано.

Фармери кажуть, що страйк їм дуже на руку, бо страйкарі помагають їм збирати гарні зборищні жинва.

КЛОПІТ АВТОМОБІЛІСТА З ВОРОБІЯМИ.

НЬЮТОН, Н. Джерзі, 9. вересня. — На авто Френка Стюарта з Генеску, шувачого зі своєю родиною на прогулку, налетіла хмара кількохсот воробіїв з такою силою, що Стюарта мусів звернути автомобіль та сховатися за ним. Кілька воробіїв догнали від удару об шибви. Дорога довкола шва була вкритая побитими. Стюард погоджується, що воробії були ослеплені сонячними лучами та не бачили авта.

ДЛЯ (2) УКРАЇНИ.

МОСКВА, 8. вересня. — Леон Троцький іменував Каган Бершпінга з Києва представником України для конфеції заграничних капіталістам.

БАНУВАЛИ ЗА МІСТОМ.

ТРЕНТОН, Н. Дж., 9. вересня. — Міський поїзсмен найшов нині в стійку соломі 11-літнього Едварда Вобровського та його 14-літню сестру Бертю, аголоднілих та перемерзалих. Вони заявили поліції, що втекли з дому, бо родичі їх били; вони жини цілий тиждень пацкою сукірів, яку вкази зі собою з дому, та краденими наїм картофлями. Родичі кажуть, що вони діти не били, але діти не відбили життя на фармі та втекли назад до міста звідки вони недавно вибравлися жити на селі.

ТАЙНА ТРУПА У ВАЛДІ.

Якого пів року тому найшли на варшавському західному двірні у складі клунків, валізу з поріжаним трупом молодого жинки без голови. Всі заходили про ствердження ідентичності трупа і розпущили вбивця не унімалися успіхом. Щойно недавно вилосили випадково у вислі голову. По розміщенню золотих зубів агносковано одну жінку Михайловську, щодо якої було старе донесення, що вона згинувла без саіду. Арештовано любовницю Михайловської, який признався, що це він вбив її, порізаів тіло, склав до валізи і надав на дворіччя, а голову кинув до висли. Мотивом того страшного злочину був страх, що жувця Михайловська не виявила деяких погрібощів з життя свого любовника.

БУВШИЙ НЕВІЛЬНИК УМЕР БОГАТИМ.

В Едвардсвил, Кензас, умер в 66 році життя «барабольний король Кензасу», Гросс. Гросс був Негром, який вродився як невольник в стейт Кентукі. По ульщенню невольничий він навчився читати і писати, примадував до Кензасу і став за робітника на фармі, беручи 40 центів денно. Влітку винайняв 10 акрів і зачав на них садити бараболі і при сім показався таким спритним, що зробив до стейт гарне майно. Випираючи лишень фарму на 523 акри, закладену барабольми і другу на 1,600 акрів, засіяну пшеницею.

СІМ ЯЗВ ТЕПЕРІШНЬОГО СВІТА.

Лондонський часписник «Дейлі Експрес» розписав цікаву анкету, щоби переконатися, які є по думці людей, сім язв теперішнього світа. Читачі надіслали багато відповідей, в яких між іншими називають язвами теперішнього світа: боротьбу між націями в португальській частині західної Африки, дохорові податки і занадто грубі жини.

ТРИ МІСЯЦІ ТЯЖКОЇ ТЮРМИ ДЛЯ ДОКТОРА ГАГАТКА.

Дня 4. серпня видано вирок в справі д-ра Гагатка, знавочо «махера», шахаря і обманця. Його засуджено на 3 місяці криміналу і заплату коштів прошеє за те, що сфальшував (між іншими) в 1921 році документ на шкodu гр. Брунцічю. Гагатке, не «дича» з зловою партії Бріяж. Його борючий посол д-р Бріяж, його партія, співзависав. Бріяж осмілювався більше, як казав, чинився своєю обороною, що казав, що Гагатке рішуче невинний. Тимчасом він вже став як славним через свої махерства у Львові, Варшаві, Кракові і Тарнові.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДИННЯ!

Колі читаєш, що старому Краєви грозить страшна руїна від голоду, повені та лаяцького насильства, то пам'ятай, що на твої землі жини Твої батьки, що там жинуть Твої Рідні!

Колі читаєш, що скровавлена Рідна Твоя земля в голодних судорогах благає поміч для немінних дітнів, інвалідів та старців — то тям, що вона звертається до Тебе!

Колі читаєш поклики до американської імміграції — то знай, що Тебе особисто закликають стати в ряди тих, які бажають ввазі Рідному Краєви.

Закінчуючи серпневу збірку кланемо до Тебе український читачу: Твоїм обов'язком поміч братові! Хай в списку жертв-вдадців на поміч інвалідам, сиротам, голодним селам, Рідній Школі та Просвіті не брагне Твого імені.

Всі зібрані жертви пересилайте негайно на закінчені серпневої збірки до:

ОВЕДНАНЬЕ, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПОСМЕРТНА ЗГІДКА.

Д-р Микола Стойко, кап. адюнкатури помер в Трусківській д. 26, липня ц. р. Покійний перейшов як старшина ший воєну кампанію в 1918—1920 рр., та перебув всі аспекти походів Галицької Армії на Велику Україну. Вернувшись до краю, Покійний доповнив свої студії працуючи опису у своїм звичаю надавав живим громадській роботі в агрономічному повіті, присвячуючи свій труд голові організації політичного і просвітнього життя. Покійний був людяною незвичайно активний і не було нікої важливішої справи в краю чи в повіті за останні роки, в якій не брав би особистої участі, а при тому був лідером високого ідеалізму, що згідна була до найбільшій жертви для публічного добра.

В. П. П.

ЗАКОРДОННИЙ СПАСИТЕЛЬ ПОЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

З торговельного договору поміж Польщею і Австрією випливає такий самий «пшик», як з торговлі між Польщею і іншими запризнаними державами. Господарський і торговельний між ними двома країнами зовсім завершений, а що польський господар кола і міністерство торговлі та промислу не дуже турбується такими дрібницями, збентежені такою «пасивною рензистецією» віденські економісти тиснали до Польщі делегацію, щоби на місці переставити відносини і допомогти Польщі розумніми радами відбачити з хаєпни. Чи воно що допоможе?

ЗАЛІЗНИЦА КАТАСТРОФА В ФРАНЦІЇ.

Між Парижем і Бурдон, на станції Амьен, поспішний поїзд вилетів з ший. 14 осіб убитих, 166 ранених — з того 71 небезпечно. Підозрюються будиць збільша лідері; причиною катастрофи хвилий знак зворотний. За ним поїздом їхав зворотний, що різ фант. мін. записав Бріяж, який вертався з Лондону. Машиноштовп владолівати стримати поїзд на 100 метрів перед місцем катастрофи. Який це був річний поїзд, Бріяж міг би також покласти між жертв.

ЗРІСТ БЕЗБОРІТІ В ПОЛЬЩІ.

Статистика урядових боргів посилитися щоріч поклає за час 18 до 25. липня цифру на 174,977 безборітних у Польщі, з чого більше як попереднього тижня. На Горішній Шлеску число безборітних зросло на 1040 осіб, у наслідок зменшення кількості робітників по копацьких.

УКРАЇНІЗАЦІЯ ПРЕСИ.

Комісія Політбюро ЦК КПУ (б)у, в справах українізації постановила перевести з 1. січня 1926 р. на українську мову орган ЦК партії «Комуніст» і всі інші видання ЦК і місцевих комітетів. Постановлено від 1. вересня видавати в Харкові центральну робітничу газету українською мовою і укріпляти всю комсомольську й лінійську пресу. Для забезпечення інтересів російської національної меншости видаватимуться далі російською мовою такі газети: орган Всеукраїнської Ради Профспілок «Пролетарій», орган Харківського Окружного «Харківський Пролетарій», «Київський Пролетарій» і «Донецько-Кочегарка». Крім того постановлено перенести з Києва до Харкова газету «Радянське Слово» і зробити її центральним селянським органом, а для сільсько-го активу видавати журнал тижневик «Селянська Правда». Вкінці постановлено укріпляти літературно-художні журнали, політичні й наукові та цілу видавничу справу. (Пр. Пр. 14. VIII.).

ВИДОМНИЙ УБИВСТВА ПОК. ДИР. СОФРОНА МАТІЯСЯ.

Наслідком спротиву прокуратора проти звільнювачого пресу карного суду в Хусті на Закарпатті щодо Дмитра Матіася, обвинуваченого в убивстві дир. Матіася в Перемишлі, відбувався 7. серпня п. р. розсудова у висшому суді в Кошицькій Табулі. Воротили д-р Михайло Брацкайло, д-р О. Балд і д-р Ізидор Цайзер Суд підтвердив приєдн першої інстанції, але наслідком спротиву прокуратора, відбувся ще розсудова перед Найвищим Судом в Берлі.

ПРИЯТЕЛЬСЬКА ПОГРАНИЧНА НА РОЗМОВА.

З ріжних відтінків польсько-радянського кордону повідомляють про нові перепалки поміж відділами корпусу охорони пограниччя й атакуючими їх бандами повстанців в радянському кордону. З військової станції к. села Торохнів (Волин) доносить про гостру війну стріля, після якої дві вершини завернули в глибо радянської території.

НЕ БУДЕ НІЧОГО З «КАШУБА».

Видобутий великими коштами з води польський торговельний «Кашуб» не в гадку фантовів — до направлення. Пропані і торговельні кошти видобути.

Польща і Чехо-Словаччина ХОТЯТЬ ТАКОЖ „забезпечення границь“.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 9. вересня. — Міністри закордонних справ Польщі і Чехо-Словаччини, граф Скрипський і д-р Бенеш, звернулися до аліянтів з прошенням, щоби і їх взяли зі собою на переговори з Німеччиною у справі «забезпечення границь». Оба воли кажуть, що ради мира хотіли би, щоби Німеччина зробила також і з їх державами гарантійні умови.

Аліянти відповіли, що не мають нічого проти цього, коли Німеччина на се згодиться, а як ні, то гарантійні договори буде підписані без Польщі і без Чехо-Словаччини.

Аліянтські міністри закордонних справ ідуть до Лозанни на стрічу з німеччиним міністром закордонних справ д-ром Штрессманом.

Кажуть, що Англія не гадає вставлятися за Польщею і Чехо-Словаччиною, але годиться, щоби Скрипський і Бенеш приїхали до Лозанни яко гості.

ХОТЯТЬ ПЛІБЕСИТУ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 9. вересня. — Турецька делегація предложила Лізі Народів домагання, щоби мешканці Мосула рішили плібеситом, чи хотять належати до Туреччини, чи до Мезопотамії.

(Мосул се частина Мезопотамії, яка є в союзі Англії, яка має в Мосулі свої копанні нафти і рафінерії).

ЕПІСКОПИ ПРИСЯГАЮТЬ ВОЙЦЕХОВСЬКОМУ.

ВАРШАВА, 9. вересня. — Конкордат, який закріплює Польщу з Ватиканом, вже увійшов в життя. Він установлює одностайні відносини між церквою і державою в цілій Польщі. Сі відносини добули були ріжні в трох ріжних територіях, що належали до Росії, Австрії і Німеччини, з якими Ватикан мав окремі умови.

Конкордат стався вчора обов'язковим. З тої нагоди улаженено тут церемонію, на якій всі католицькі єпископи присягнули Польщі перед президентом польської республіки Войцеховським.

БАНК З ДИМУ.

ЕРУСАЛІМ, столиця Палестини, 9. вересня. Арабські національні провідники постановили набувати придержувателів Корану і покинути курення тютюну.

Ошаджені сям робом гроші вони постановили віддавати на фонд для основання банку, який Араби має послужити в боротьбі за ратвання Палестини перед існуючою небезпечою.

Банк має називатися «Димовий Банк».

Арабська газета Ел Кармея привітала горячо сей наступ і визнає всіх Арабів, щоби пішли слідами своїх провідників та покинули хопу і заволодіння гроші віддали на Димовий Банк.

(Арабі є в Палестині понад мільон, а Жидів до 100,000, одначе англійські воєнні дипломати віддали управу краю Жидів. Араби таксамо семітського раси як і Жиди).

ПРОЦЕС ПРОТИ 600 БЕСАРЬСЬКИХ СЕЛЯН ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 8. вересня. — В Кишиневі, столиці Бессарабії, відбувається процес проти 600 селян, котри румунський уряд закладає, що належали до земли врон Румунії, який метою було відлавити Бессарабію від Румунії і злучити її із советською Росією. Організатори змови приєднали переворот на консь шого місяця.

Акт обжалування займає 720 сторін. До процесу скоплено 1,500 свідків.

ВСЕНІМЕЦЬКИЙ ЗІЗД.

БЕРЛІН, 8. вересня. — В місті Делюда відбувається конгрес Все-Німців, котрі стремлять до об'єднання всіх німечьких земель в одній національній державі.

Все-Німці партії націоналісти і ворожо ставляться до теперішнього правління Німеччини, яке стремить до угоди з Францією. З уваги на те вони рад з кожної невідаті теперішнього німечького правління.

ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА БЕРЕ УЧАСТЬ У ВИСТАВІ В ФИЛАДЕЛФІЇ.

ПРАГА, 8. вересня. — Чехо-Словаччина візьме участь у виставі в Філадельфії, яка там буде в 1926 році.

Вона мати-не там свій павільон, але будуть чеські торгові штуди та виробні фабричного і домашнього промислу. Чеський уряд призначив на сю павільон мільона доларів.

РАДІТЬ ІСТИ СІРЕ М'ЯСО.

ПАРИЖ, 8. вересня. — Професор Шарль Ріше має акадиди перед французькою Академією Наук про засоби поживи.

Він казав, що найбільше поживи і сил має сире м'ясо. Се він спростував у своїх дослідах і тому рад їсти гомозі як найбільше сирого м'яса.

Професор Ріше одержав був тому 12 літ нагороду Нобеля за праці з обсягу меланіни.

„АКАДЕМІЯ СССР“

ЛЕНІНГРАД, 8. вересня. — На сьогоднішньому сесії 280-літній роковин Російської Академії Наук промовець головав вересньорського союзу Михайло Калінін. Він казав, що союсти признають заслуги академії і тому її переіменувати на «Академію СССР».

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.
 Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
 at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.,
 Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
 Edited by Editorial Committee.
 Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.,
 on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.
 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:	ПЕРЕПЛАТИ:
Three cents a copy.	Полгодовий наперед три центи.
One year advance \$7.00	На рік наперед \$7.00
Six months \$3.75	На пів року \$3.75
Three months \$2.00	На три місяці \$2.00
Foreign and Jersey City rates:	В іноземні країни і в Джерсі-Сіті:
One year \$10.00	На рік \$10.00
Six months \$5.00	На пів року \$5.00
Three months \$2.75	На три місяці \$2.75

Всю плату за підписання треба платити готівкою.
 За оголошення редакція не відповідає.
 3 Канада іноземці вислати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
 Телефон "Свобода": 498 Montgomery, Tea. V. H. Соваз: 1838 Montgomery.
 Адреса: "СВОБОДА", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕПОХІБНІ ФАКТИ

Прийняте товариство Нещенел Імміграції Конференція Борд в Нью Йорку подає до публічного відома факти про імміграцію, зібрані на основі урядових даних, з котрих виходять зовсім несподівані речі.

Показується наперед, що число іммігрантів, які перейшли через імміграційні уряди в перших місяцях свого року, є 32 процент нижче від числа іммігрантів, які перейшли в тих самих місяцях минулого року. Се по часті можна вважати наслідком заострення імміграційного закону; однак другі факти показують зовсім щось друге. Показується, що число нових іммігрантів зменшилось не лише відповідно до заострення імміграційного закону, але далеко поза ці заострення. Цялий довгий ряд європейських країн вислав до Америки багато менше іммігрантів, як він має право зробити після нового закону. Межі сими країнами є не лише рідко, економічно добре situated, які можуть вивести своїх громадян, як приміром Чехословаччина, або Велика Британія та Швеція, з котрих перша не дослала до нової квоти 17 процентів, друга 13, третя 6, але навіть краї, так тяжко бідували, як Німеччина, які не дослає ще 11 процентів до нової квоти іммігрантів, дозволені законом; Ірландія, які не дослає 5 процентів, а котра тепер переходить через голодну кризу, ба навіть Італія, котра найсильніш протестувала проти імміграційних обмежень, а котра мимом сого не дослала до нової квоти цілих 10 процентів.

Сі факти розкривають цікаві наслідки імміграційних обмежень. З них видно, що говорення американських шовіністів, що мовляв свобода імміграції мусить скінчитися заливом Америки, як се вони кажуть, гордами чути, є фантазією знайомих горячих голів. Зараз по війні вої не здавалося, що до Америки рушуть нова мандрівна народів, але тепер показується, що люди, хочби як приперті нуждою, не люблять мандрувати туди, де їх не втянуть радо.

Факти показують також неспівпадіння надій загорілих з американського конгресу, які при помочі нових імміграційних законів хотіли набрати іммігрантів з країн північної та західної Європи, котрих населення привикло жити по містах, працювати в промислах та торговлі, та легко може змеркантизмизувати. Власне ці краї не дуже то спішають слати своїх людей нібито висвободити, до Америки. Хоча Америка їх виразно запрошує, вони воляють лишитися в краї, хочби в нужді. Видно, вони бояться краю, де проявляється упередження до іммігрантів; боюються, що упередження до іммігрантів зі східної та південної Європи може завтра дуже легко переміститися на упередження до них самих, "північників".

Сі факти засвідчують теж про дуже некорисний для Америки стан публічної опінії в Європі. Коли там діяло до того, що цілий ряд країн не вислав належної квоти невеликого числа іммігрантів, на яке дозволяють острі імміграційні закони, то се мусить бути знам, що Америка не тішиться так великою популярністю. Се відомо мусить відбитися на торговлі й промислі Америки, і американські законодавці, ухвалюючи на будуче імміграційні закони, повинні зіставитися на хвилину і над смисл-фактом.

Як звертає наменше увагу згадане в горі товариство, до Америки йде тепер велика струя пачоканих іммігрантів. Певна річ, що сі струя не така широка, як хочуть нас переконати ті, що хочуть стати агентами за стереження границі, однак вона мусить бути досить велика. Через мексиканську границю з півдня та канадською з півночі велико переливається не маюла струя не лише "пачоканих мушкетерів", але й пачоканих іммігрантів. Серед тих пачоканих іммігрантів є теж певно багато іммігрантів, які могли б дістатися до Америки зовсім законом. Менш ніж є певно багато людей, які тому пустилися на незаконне перекривання через границю, бо острі імміграційні закони вкладає в них зовсім величезне переконання, що законом їм до Злучених Держав не дістатися. Маємо отже ще одне неморальне явище в наслідок нерозумного імміграційного закону: той, як квота різних країн не вповняється, через границю пакується іммігранти, які могли б дістатися до краю зовсім законом, якби вони не були заявляні законними обмеженнями. В той спосіб люди, які могли б бути законними іммігрантами, допомагають своїми гриміш піддержувати ті потайні підприємства, які займаються пачканням незаконних іммігрантів.

До згаданого товариства, що видало подану ось тут заяву, належить багато американських фабриканти та промисловці. Вони підносять проти нової імміграційної акції, що є один закид. На їх думку, Злучені Держави потребують не лише промислових робітників зі західної та північної Європи, але й "кориснобачних" робітників з південної та східної Європи. Америка, на їх думку, вже починає відчувати недолугу не фахових, але нефахових робітників.

ГРОМАДЯНИ!

КІ ВИ ЗЛОЖИЛИ ВКРЕ ЖЕРТВУ НА ГОЛОДНЕ СЕЛО? КОЛИ У ВАС БЄТЬСЯ СЕРЦЕ ЛЮДИНИ, ТО ВОНО ВІДЧУЄ ЛЮДСЬКУ МУКУ!

КОЛИ-Ж ВИ ЛЮДИНА, ТАК ПОМОЖІТЬ СВОМУ НАРОДОВИ ВІЙТИ НА ШЛЯХ ВОЛІ!

Всі жерти на захист сиренної збірки шить негідно не адресу:

ПРЕСБІТЕРІАТ, 647 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Польонізація українських середніх шкіл.

Найновіший розпорядок мін. Станіслава Грабського.

Львівське Діло одержало відомого кореспондента відносно:

В останній хвилині довідаючись, що міністер освіти Грабський вислав розпорядок до львівської кураторії, який зовсім польонізує українські гімназії у Львові, Перемішші, Тернополі. А саме:

а) І-а класа української гімназії у Львові (головне заняття) має бути злучена з 1-ю класом польської гімназії (т. зв. IV-ої) імені Дягачова;
 б) філія української гімназії у Львові має бути злучена з II-ю (буваючо німецькою) польською гімназією у Львові;
 в) українська гімназія в Перемішші має бути злучена з II-ю польською тамашньою гімназією (на Засівні); і

г) українська гімназія в Тернополі має бути злучена з 1-ю польською тамашньою гімназією.

Очевидно, сі злуча покищо обіймає І-у класу згаданих заведений.

Польонізація має поступати з кожним роком так, щоби до 8-ти зовсім зникли українські гімназії.

Польонізацію українських середніх шкіл називає міністер терміном "уукраїзація". Як ся "уукраїзація" виглядає, вид-

но з поділу на початку поодиноких предметів. А саме по українським мають учити отих предметів: української мови, латинської, русинської і гімнастики. По польським вчити-мусь допольської мови, історії, географії, математики і природописних наук. В обох формах будуть викладати такі предмети: каліграфію і спів.

Як бачимо, по українським фактично буде викладатися тільки українська мова, бо латина належить до мертвих мов, а такі предмети як рисунки та гімнастика хіба не входять в обов'язок національної освіти. Зате всі образючі предмети, живі, що формують світогляд ученика, як історія, географія, математика і природа, описні науки будуть викладати в польській мові. Таким чином українські гімназії не лиш перестануть бути українськими, але зникне й канцелярська суттєва признака т. зв. уукраїзму.

Міністерство звязне дирекції загаданих заведень, щоби вони заохочували учеників вписуватися до уукраїнізованої класи. Коли та заохота не мала відповідного впливу, тоді сіль повинна віднайти про се кураторію, а вона видасть дальші розпорядки.

Осип Маковей.

Др. Осип Маковей, один з найбільш визначних сучасних українських письменників, директор учительської семінарії в Заліщиках, номер 21 серпня с. р. Похорон відбувся 23. м. м.

ЖИТТЯ І ЛІТЕРАТУРНА ДІЯЛЬНОСТЬ.

Осип Маковей ур. 1867 р. в Яворові, з маломіщанської родини. Його рід був по матері чеською, походження (Бжезні). В 1887 скінчив академічну гімназію у Львові, а в 1897 там же філософський факультет. Підчас університетських студій, від марта 1891 р. до мая 1892 був співробітником "Діла". Замість їти на державну службу, скінчивши університет, став літ працює як публіцист. Два роки працює в "Народній Часописі", урядові долатку до "Газети Львівської", рівночасно є співредактором "Зорі". Від весни 1895 р. до зими 1897 є головним редактором "Буковини" у Чернівцях. Безпосередньо потім вступає до редакції "Літ.-Наук.-Вісника" як співредактор, поруч Франка та Грушевського, де лишається півтора року. Потім дописує постійно до "Руслана". 1899 р. приймає посаду в учительській семінарії в Чернівцях, а на рік як стипендіат, виїжджає на студії до Відня, де працює над славянською філологією. В 1901 р. складає докторат філософії. В 1908 р. жениться в Бережанах, з п. Ольгою Кордубіною.

По однійахти роках служби в Чернівцях, в 1910 р. переноситься до вчительської семінарії у Львові. Та 1913 р. призначають його директором семінарії в Заліщиках. Підчас війни як резервний офіцер австрійської армії, працює при одній а канцелярії штабу: пресовим бюр'ю, де між іншим займався відчитуванням шифрованих депеш. Підчас большевицького наступу в 1920 р. залишається в Заліщиках, де його скидають з його становища, а по відступі большевиків, польська влада лідрозіваючи його як большевика, всаджає його на короткий час до в'язниці. По розсяненню непорозуміння Маковей залишається далі на своїм становищі, як до смерті.

Перші літературні спроби

Маковей починаються ще на гімназійній лаві. В 1885 р. у "Зорі" перекладає він Гайного; на слідувачій рік виступає там з оригінальними віршами, які ввійшли пізніше до його збірки "Поезії" (1894 р.) Одначо не виходить його перше сатиричне оповідання "Офема", і починаються його фейлетони у "Зорі" по половині його життя.

Маковей держався осторожно політичної праці, більше зайнятий чисто педагогічною та літературною, в першій молодечій добі бере живуче участь у громадській діяльності. Соціалістичний та радикальний рух захоплюють тодішню нашу молоді; і доводило до завоювання наших партій, не полишаючи жодного впливу на його світогляд. До якої партії не вступав, але його поєми в радикальній "Народі" та Франкиській "Житті та Слові" вказують на його радикальні настрої.

Згодом цей партійний вплив щезав зовсім з його творів і він працює в різних органах радше за огляду на товаришів, азамішми з поодинокими членами редакції, ніж в наслідок партійної приналежності до даної групи.

Поезію видає він дуже часом і не повертає до неї дуже рідко. Переходить виключно до нових та новітніх. Його поема "Заліще" (1896 р.) була дуже удачною, та смисловою спробою дати малозначний провінціальному священику. На якийсь час письменник замикається, чи не вбравши наукову, професорську кар'єру. До цього спонукують його ще університетські філологічні студії. І хоча Маковей не пішов цим шляхом, праці, які залишив у данім напрямку, є дуже цисловисні та непересичені творами історико-літ. критико-філологічного жанру. Це такі твори: "Гришаківський граматик" — праця про Кушана, велика біографія Федьковича, критичне видання праці цей вера доходячі на

творів І. Воробкевича. Поруч з тим дає легкі, а дуже тонкими смаком написані літературні нариси про О. Кобилянську, А. Чайковського, Бордуляка.

Найбільшу популярність здобув собі Маковей своїми сатиричними та гумористичними жарисами. Такі безперестанні калейдоскопи фейлетонів як "Наші соколки і панни" в 1902 р. у "Ділі" давали привід до незвичайно швидкого падіння думок на актуальні буденні теми. По той дискусії про міжпартійні справи на шпальтах "Буковини" причинилися до сильного оживлення культурного руху в Буковині. "Буковина" під редакцією Маковей була одним з найважливіших і найкращіших наших часописів. Такі гумористичні збірки як "Подорож до

Катаа", (1897 р.) сатири "Ревун" (1911 р.), або "Наші знайомі" (1901) та "Оповідання" (1904) можна вважати зразками даного літературного роду. Повість "Рошенко" є однією з наших найкращих історичних повістей для молоді. Збірка "Криваве поле" (1921) є однією з дуже нечисленних літературних збірок привезених галицькими письменниками з останньої війни. Останні оповідання "Прижуреним оком" (1923 р.) і споріднені з ними друковані на протязі двох літ гуморески в "Ділі" є найкращим доказом незатраченої свідомості та живучості таланту Маковей. Окрему сторінку в його біографії займає ба його літературна публіцистична діяльність; у буденній пресі та сатиричних

журналах розсіпав він безліч статей та віршів, часто скривавшись під псевдонімами та криптонімами.

Вплив Маковей як редактора, критика та чутливої інтелігентної людини на цілу низку сучасних собі та молодших письменників треба вважати його немаловажною заслугою. Як громаддянин та педагог він вичисляв християнський характером, великою працездатністю і вишковою простотою. По лишає за собою загальний жалі не тільки як вишкового симпатичного людини ті члени громади, але й як письменника, що міг зобогатити нашу літературу ще не одним цінним твором.

Мих. Рудницький.

Осип Маковей

Спроба характеристики.

Розпровався з нами один з тих нечисленних письменників старшого покоління, який до останньої хвилини життя не розпровався з літературою. Можна нарахувати на пальцях одні руки тих, що ще живуть у Галичині та для літератури вмерли. Хто не знав особисто Маковей, а про літературу завовався з фейлетонів, міг уявити собі, що вмер символістичний старець. Аж ось цього року пригадували успішності 40-літні роковини його літературної та громадської праці!

Осип Маковей належав до тих вишків між наших письменників, які не прощались зі своєю Музою дійшовши до тридцяти і не зраджують у творах свого віку на протязі двадцятих тридцяти років, не зраджуючи одначоно сі молодості, ні літератури. Так само як дуже хутко став зрілим та зрівноваженим, аберів він на все життя молодечий темперамент та гумор. У цих двох рисах треба шукати розсянення поодиноких моментів його творчості. Його життя було спокійне, майже гармонійно будоване, мов його твори. Ні омалах бунтів, ні суспільних поривів, ні конфлікти індивідуальності поета з громадським, ні нежданні вихви стійкого темпераменту, ні ризиковані спроби понад власні сили та засоби.

Те, без чого інколи заломлюється творча будівля найбільш талантів: почуття міри, — те, чого бракує 90 пр. наших письменників — самокритичність, охоронюючи Маковей від великих непорозумін з літературою, яка є суворішою від Теми, бо не розглядає добрих намірів, мотивів, чи навіть умови, що зродили твір, а судить самі твори. Твори Маковей поливають приємне враження людини, яка не шукає позв в ролі письменника. І форма цих творів, і їх ідеї не мають на меті викликати сензації, аларти в дзвін, накинуті своєю вагою. Це спокійні, совісно опрацьовані малюнки, стримані в тоні, без сильних контрастів, погрібані навіть у меланхолійній усмішці, мов сам автор, повний такту, самоволодіння, стриманої гордості.

Його життя однією рисою психофізично зблизжене до життя улюблених ним героїв: — всі їх конфлікти зі середовищем, які сипливі припадком, стають де великою трагедією а тільки малюнки непорозуміння. Чи такі непорозуміння заступовують поруч сміху на те, щоби зупинитися над ними широким міркуваннями? Маковей мав різке між нашими письменниками почуття життявого гумору, — гумору, що є прозвинливим інтелігентним оком людини, вражливим на юнакості. Що зна, чи ця прихмета не була найсильнішим нервом його письменницького життя. В останніх роках його праці цей вера доходячі на

і можуть обійтись без впливів середовища і добувати з власного "я" свій видіх посеред Агасієвої стайні. Маковей не вірив у корисний вплив галицького середовища на свій талант, бо невірився давно в наш організаційний хист, навіть у чисто культурний шарнір. Його становив державою урядовою могло забезпечити йому умови спокійної праці, але мусило неспинно гальмувати, свободний розвиток таланту сатирика. Чи міг директор галицької вчительської семінарії власти свободно себе призвине на книжках, які осмислювали як карикатури руху купного життя, яким мусів щоденно пригладжувати?

Не диво, що іроніст-новеліст стався вради-город критиком літератури. Мабуть з почуттям звичайного суперництва, щоби доказати, що вміє написати кращі монографії та характеристики як наш нудні бо і біографії знавчів вченими. А трапився кофурсе на історичну повість для молоді і на йому переізд аналогічний доказ.

Такі успіхи не є вдоволенням довершеними справжнього таланту. Маковей імовірно саме про них думав, коли казав іронічно усміхнувшись або жалуваясь в лірні на дві душі. Ріжкоманіта літературна праця письменника, яка так радує історичну літературу, заохоплені скільки творів, саме надто часто трагедією. Саме в таких умовнах культурної літератури як наше, коли письменник може і мусить пробувати своїх сил у різних напрямках, розсявочаючи ті зерна, що в однім напрямку могли би розвинути у першорядний, оригінальний талант. На астеронону діяльності Маковей, від лірики та публіцистики до філологічних та гумористичних нарисів, паде тім такого трагізму.

Критика, що хоче задати собі справу з факту, чому література надбання Маковей є саме таке і чи не могло би піти в іншому напрямку? — має перед собою ще складнішу проблему. Протестуючи поодинокі моменти життєпису Маковей і його літературної праці, можемо зупинитися на дуже виразній важливості, що Маковей довгим свідомим вибором рідив про стежку свого життя та характер своєї творчості. Чи тим вибором оминув він долі, присуджену галицькому письменникові, для якого найбільшим культурним центром і найбільше інтелігентним середовищем може бути Львів? Маковей не вважав трагедією свого життя того, що мусів сидіти на глупій провинії. Львів, який він знав з доби своєї публіцистичної праці, не вважав його як огнище духовного руху. Дарма, що він був дуже товаришською людиною, як письменник вдовольняв самотністю і скупим матеріалом нашого провінціального життя.

Пятнадцять літ життя однією чергою в галицькій містечку не проминає безслідно. Треба бимати вогонь таланту та темпераменту Достоевського або Бальзака, щоби не захождати в такий атмосфері від рефлексії над вибором теми! Тільки генії

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція. Редакція не несе відповідальності за зміст статей, надрукованих у цьому номері. Редакція не несе відповідальності за зміст статей, надрукованих у цьому номері.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

Відповідальність за надрукування і випускання цього номера несе на собі редакція.

